

Stanovisko SKAV k zákazu mobilů ve školách

V poslední době se šíří návrhy na plošný zákaz mobilů ve školách inspirované precedentem podobným francouzskému zákonu. Jedná se o opatření, které nelze jednoduše jen přijmout nebo odmítnout. Je dobré se nad souvislostmi zamyslet, ani ve SKAV na tuto problematiku není jednotný názor, proto jsou pod tímto stanoviskem podepsány jenom některé členské organizace.

Mobilní digitální zařízení se stala běžnou součástí života. Není v naší moci je odstranit. Vinou komerčních (a někdy i politických) zájmů jsou **algoritmy** řídící platformy a aplikace na nich běžící optimalizovány na maximalizaci času uživateli s nimi stráveného (a na jejich ovlivňování). To může vést až k chorobné závislosti a výrazně to negativně ovlivňuje v první řadě mládež. Proto není divu, že mnoho rodičů má vůči mobilům výhrady a snaží se své děti před tímto fenoménem chránit. Velmi podobný přístup má i většina učitelů. Výsledkem je současná vlna šířící se v našem školství, tj. snaha plošně zakázat používání mobilních zařízení ve škole, případně i v jejím bezprostředním okolí.

Zaujmout k navrhovanému opatření zodpovědné stanovisko však nelze bez důkladné analýzy souvislostí. Nejprve je třeba si ujasnit, co je cílem výchovy našich dětí. Primárním cílem je z našeho pohledu “úspěch pro každého žáka”. Ten je podmíněn kompetencemi, jejichž nedílnou součástí je schopnost efektivně využívat digitální zařízení k **umocnění** svých schopností. Ta zařízení se přitom zrychlujícím se tempem zdokonalují.

Musíme zkoumat, jak by měl být vývoj těchto kompetencí podporován. Tradiční představa, že toto je věc informatiků a výuky ICT, již v dnešním světě neobstojí. Osobní digitální přístroje jsou nedílnou součástí mnoha různých činností a jejich role při podpoře osobního růstu je nezastupitelná. Ten se odehrává i mimo vlastní výuku. Týká se to primárně těchto oblastí:

- **Informace jsou všude kolem nás**, díky přístrojům neustále k dispozici. Má-li být u žáků budována schopnost s nimi pracovat, není jiné cesty, než zavádět takové aktivity, na nichž je možné tuto tzv. transaktivní paměť trénovat.
- Jinou oblastí plošně ovlivňující výuku je využití digitálních zařízení k **vlastní tvorbě žáků** (rozvoj kreativního myšlení). Existence všudypřítomných informací nabourává tradiční představu výuky založenou na přenosu fakt do hlav žáků. Vývoj směřuje ke konstruktivně orientovaným výukovým postupům, při nichž žák na základě získaných informací (fakt) vytváří své poznání. Jde to mnohem lépe, pokud je tato činnost spojena se skutečnou tvorbou. Ani zde se bez digitálních zařízení neobejdeme.
- Existuje však ještě jedna mimořádně důležitá oblast spojená s potřebou výchovně ovlivňovat to, co žáci se svými mobily dělají. Tradičně ji označujeme hlavičkou “**zneužívání digitálních technologií**” ke kyberšikaně a mnoha dalším formám negativního působení na školní komunitu, posléze možná celou společnost. Nově tuto oblast nazýváme **digitálním občanstvím**. Jsme každodenními svědky toho, jak priorita výchovy v této oblasti prudce roste.

stálá konference asociací ve vzdělávání

Je zřejmé, že plošný zákaz použití mobilních zařízení ve škole je s výše popsány cíli v rozporu. Co tedy dělat? Je třeba se snažit budovat v rámci školy komunitu, která bude jako celek podporovat **etické využívání digitálních zařízení**. Na opatřeních omezujících využití osobních přístrojů se musí shodnout většina (včetně žáků) a přijmout je. Cílem je pochopení rizika možné vlastní závislosti na mobilu, uvědomění si významu přímé komunikace (např. společensky nepřijatelné vyndání mobilu během rozhovoru). Tvrdý zákaz je krajním prostředkem, kterým se k tomuto cíli nelze přiblížit. Velmi dobrou cestou je např. stanovení zón zákazu mobilů (např. jídelna).

Učitelé by měli přemýšlet nad tím, jak vyvolávat aktivity, při nichž žáci používají své vlastní přístroje ke **smysluplné práci**. Je třeba okupovat i ten prostor, v němž se žáci online pohybují (osobní vzdělávací prostředí). Cílem (informační a mediální) výchovy musí být pochopení osobní zodpovědnosti za vše, co v online světě děláme. Plošný zákaz ve většině případů učitele naopak utvrzuje v přesvědčení, že technologie je třeba eliminovat, protože **dětem jen škodí**.

Ukazuje se, že máme problém, který je třeba řešit. Zdůvodňovat plošný zákaz osobních mobilů ve školách tím, že mají na žáky negativní vliv, je možné, bohužel však většinou znamená, že na výchovu k umocňujícímu využívání technologií **rezignujeme**. Tím bychom ve svém důsledku žáky poškodili. Půjdou-li některé školy touto cestou (pozor, výzkumy ukazují, že nevhodné formy užívání mobilů se v rodinách s nižším socio-ekonomickým statusem vyskytují více), hrozí, že se již tak velké rozdíly mezi kompetencemi různých skupin občanů budou ještě více zvětšovat.

Plošný zákaz je krajním opatřením použitelným v situaci existující plošné závislosti žáků na technologiích, které by nikdy nemělo být přijímáno bez plánu, jak tento stav změnit (samo o sobě to nedokáže).

Členské organizace SKAV podepsané pod tímto stanoviskem:

AISIS, Asociace Montessori ČR, Asociace lesních mateřských škol, Asociace pro domácí vzdělávání, Asociace předškolní výchovy, Česká asociace science center z. s. p. o., JA Czech, Jednota školských informatiků, Jules a Jim, Kritické myšlení, z.s., Mezinárodní cena vévody z Edinburghu, NaZemi, Otevřeno z.s., Projekt Odyssea, Step by Step ČR, o.p.s., TEREZA, vzdělávací centrum, z.ú.